

ligen er viist allerede ved, hvad jeg, skøndt her en af de Yngre, har oplevet af Fædrelandets Skjebne. Men ligesaa viist er det, at naar man vil tage eet Aarhundrede, vil tage tre Aarhundreder, vil man overbevises om, at der har fundet en væsentlig Bevægelse Sted i den Reining, at Bengene blive flere, og derfor tabe deres Værdi i Forhold til andre Ting. Og jeg antager endnu, at Enhver, der er bekendt med Priserne for 100 Aar siden, og for 300 Aar siden, vil sande med mig, at dette forhold sig saaledes, og det ikke i Danmark alene, men i hele Europa. Ja, der ere Forhold for Diebliffet, som jeg kun behøver at tyde hen paa, for at Enhver vil være enig med mig om, at det i den nærmeste Fremtid turde være at vente, at Bengenes Værd end mere vil formindskes, eller, hvis man vil udtrykke det paa en anden Maade, at Værdernes Værd vil stige i Forhold til dem. Og af den Grund er det, jeg troer, at det kun, naar begge Parter ere enige, skulde bestemmes, at Hoveti-Erstatningen skulde svares efter Capitelstarten, men ellers altid i Benge. Forsaavidt som heri nu kunde synes at være Partiffhed fra min Side for de Hovetipligtige, har jeg allerede tilladt mig den Uttring, at jeg ikke tør sige mig ganske fri derfor. Men det forekommer mig, at det er en Partiffhed, som den Hovetiberettigede selv maatte finde nogen Billighed i, naar han lægger Mærke til, hvad Hovetiet tidligere har været, og hvortil det havde udviklet sig gennem en Række af Aarhundreder, at det, da det bestemtes, væsentligt blev bestemt efter de Hovetiberettigedes Fordring og Anskuelse, og endelig, at der i lang Tid har været en Præmie for ham, naar han vilde afløse det, en Præmie, der stod i Strid med, hvad der iøvrigt var bestemt om det danske Agerbrng. Betænker han alt det, saa forekommer det mig, at han maa finde det billigt, at, naar der skulde være Favør paa nogen Side, maatte man først favorisere den hidindtil Hovetigjærende. Der er af den ærede 5te Landstingsmand for 1ste Valgfreds (Ørsted) stillet et Forslag med Hensyn til det under Nr. 15 stillede Forslag af Udvalget, at det nemlig skulde være rettest at bestemme Erlæggelsen af Betalingen for Hovetiets Afløsning paa tre Maa-

der, i Benge, i Sæd efter Capitelstarten eller i Sæd in natura. Og hvis jeg forstod dette Forslag rigtigt, skulde det indeholde den Bestemmelse, at vedkommende tidligere Hovetipligtige hver Gang vilde kunne vælge mellem de to sidste Præstationsmaader. Saa gjerne jeg imidlertid undte dem det, saa kan jeg efter min bedste Overbeviisning dog ikke stemme derfor, fordi det dog atter vilde lade os vide, hvad jeg med et fremmed Ord gad kalde Månøvrer, som jeg ønskede saavidt muligt at have aldeles sjerne fra Landboforholdene i Danmark: føre os ind i en Tingenes Orden, hvor den hidtil Hovetipligtige hver Gang beregne, om det kunde betale sig for ham at levere i Skjæppen eller efter Capitelstarten, alt efter de øieblikkelige Omstændigheder, uden Hensyn til, hvortil han vilde sætte den hidtil Hovetiberettigede i Forlegenhed (thi det er ikke blót et Pengetab, men det kan være en virkelig Forlegenhed, en enkelt Gang at faae Præstationerne i Sæd. in natura, naar man ikke i Almindelighed er belavet paa at tage derimod og skaffe det anbragt). Forsaavidt som der af den ærede 2den Landstingsmand for 7de Valgfreds (Nyholm) er blevet gjort opmærksom paa, at der i Udkastets § 4 turde behøves en bestemtere Redaction med Hensyn til Udtrykket: „det ham tilkommende Arbeide“, er jeg ganske af samme Mening. Jeg holder mig nemlig overbevist om, at derom kan ikke være to Meninger, at Lovens Hensigt er, at der ikke skal betales for Arbeide, som ikke kræves og ikke i lang Tid har været krævet, idet jeg mener, at saadant Hovetier da maatte ansees factiff høvet. Jeg veed, at Hovetier paa mange Steder er lettet ifølge Godhed og Staaansel fra den Hovetiberettigedes Side, som skal have sin Roes derfor. Men jeg antager, at Noget af det ogsaa er factiff høvet derved, at det indsees, at naar det heelt skulde kræves og gjøres gjældende, var man ikke istand til at faae Stederne bortfæstede og paa lovlig Maade brugte og benyttede. Og ligesom det nu var Tilfældet i forrige Aarhundrede med Hensyn til Hovetier, at der, før man bestemte dets Størrelse, fra Regjeringen udgik Spørgsmaal om, hvilket Hovetier der hidtil var præsteret, og Beløbet derefter blev fastsat, saaledes synes mig, at vi maa gaae efter